

پایش محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۳۹۲  
ارزیابی ۳۱۹ شکل اقتصادی سراسر کشور  
از مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار در ایران  
و نتایج ۱۱ دوره پیمایش فصلی

کد موضوعی: ۲۱۰

شماره مسلسل: ۱۳۳۳۲

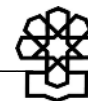
آذرماه ۱۳۹۲

دفتر: مطالعات اقتصادی

## به نام خدا

### فهرست مطالب

|    |   |
|----|---|
| ۱  | چکیده   |
| ۲  | مقدمه   |
| ۳  | روش تحقیق و تدوین گزارش پایش محیط کسب و کار ایران                               |
| ۴  | ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب و کار در بهار ۱۳۹۲ |
| ۱۲ | بخش سؤالات ویژه از تشکل‌های اقتصادی در بهار ۱۳۹۲                                |
| ۱۵ | پیوست‌ها  |
| ۳۰ | منابع و مأخذ  |



پایش محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۳۹۲  
ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی  
محیط کسب و کار در ایران و نتایج ۱۱ دوره پیمایش فصلی

چکیده

براساس پاسخ ۳۱۹ تشکل اقتصادی از سراسر کشور به پرسشنامه این گزارش، به ترتیب سه مؤلفه «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه»، «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» و «اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان» در بهار ۱۳۹۲ مجموعاً بدتر از بقیه مؤلفه‌های مؤثر بر اداره بنگاه‌ها در این فصل ارزیابی شده‌اند. همچنین مؤلفه‌های «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق»، «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» و «تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه کالاهای رقیب خارجی در بازار» نسبت به سایر مؤلفه‌ها در بهار ۱۳۹۲، بهتر ارزیابی شده‌اند.

براساس میانگین ارزیابی‌های کل پایش‌های گذشته از پاییز ۱۳۸۹ تا بهار ۱۳۹۲، تشکل‌های اقتصادی استان‌های بوشهر، همدان، کهگیلویه و بویراحمد و آذربایجان غربی، به ترتیب با میانگین ارزیابی ۰/۷، ۶/۸۳، ۶/۷۶ و ۶/۷۶ مجموعاً ارزیابی بدتر و تشکل‌های اقتصادی استان‌های گیلان، اردبیل، زنجان و یزد به ترتیب با میانگین ارزیابی ۵/۱۹، ۵/۳۵، ۵/۷۴ و ۵/۸۰ مجموعاً ارزیابی بهتری نسبت به سایر استان‌ها از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب و کار ارائه کرده‌اند.

در پرسشنامه مربوط به این مطالعه، دو سؤال درباره مهمترین مسائل روز کسب و کار ایران پرسیده شد که برآیند پاسخ ۳۱۹ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه به این ترتیب است:

۱. درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟

○ اجرای سریع و یکباره (۴ درصد)

○ اجرای با شیب ملایم و تدریجی (۶۳ درصد)

○ توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها (۳۳ درصد)

۲. فوری‌ترین توقع اعضای تشکل شما از رئیس‌جمهور آینده چیست؟

○ مهار نقدینگی و تورم (۵۶ درصد)

○ متعهد کردن دستگاه‌های دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی‌های خود (۴ درصد)

○ ثبات در سیاست‌ها (۲۱ درصد)

○ افزایش بودجه‌های عمرانی (۴ درصد)

○ اصلاح منافذ فساد (۱۱ درصد)

○ اجرای هدفمندی یارانه‌ها (۳ درصد)

با گذشت ۱۱ دوره اجرای پیمایش فصلی محیط کسب‌وکار، مقایسه نتایج فصلی با میانگین کل نشان می‌دهد در بلندمدت به لحاظ افزایش حجم نمونه، نتایج قابل اتکاتری به دست می‌آید. لذا پیشنهاد و تأکید می‌شود برای استفاده از نتایج این پیمایش‌ها در سیاستگذاری از نتایج بلندمدت استفاده شود.

گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار ایران از تابستان ۱۳۸۹ به‌طور مستمر توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با همکاری تشکلهای اقتصادی سراسر کشور تهیه و منتشر می‌شود. این گزارش‌ها، ارزیابی تشکلهای اقتصادی ایران از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار را به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های مختلف ارائه می‌کند.

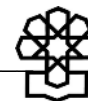
## مقدمه

مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار، مجموعه عواملی هستند که بر اداره و عملکرد بنگاه‌ها در جامعه مورد مطالعه اثر می‌گذارند، اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند. محیط کسب‌وکار عمدتاً در حوزه بنگاه‌های کوچک و متوسط بررسی و مطالعه می‌شود، زیرا بنگاه‌های بزرگ تا حدودی می‌توانند با صرف هزینه‌هایی مانند تبلیغات برای تغییر فرهنگ مصرفی و یا عملیات لابی در محافل سیاستگذار، عوامل خارجی مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌هایشان را مهار کنند، اما بنگاه‌های کوچک و متوسط چنین قابلیت‌هایی ندارند و به همین دلیل بهبود محیط کسب‌وکار برای بنگاه‌های کوچک و متوسط اهمیت زیادی دارد.

گزارش حاضر، یازدهمین گزارش مستمر فصلی است که براساس «نگرش‌سنجی» تشکلهای اقتصادی در سراسر کشور از وضعیت ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران در یک دوره سه‌ماهه تهیه می‌شود.

مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش طی زمستان ۱۳۸۸ تا بهار ۱۳۸۹ به روش دلفی با مشارکت ۸۰ تشکل اقتصادی سراسری به دست آمده است. مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش‌ها به اقتضا و تناسب با شرایط اقتصاد ایران شناسایی و تعریف شده‌اند و با شاخص‌های مشهور بین‌المللی نظیر شاخص «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی<sup>۱</sup> یا گزارش جهانی رقابت‌پذیری<sup>۲</sup> تفاوت‌هایی دارند.

1. Ease of Doing Business Index  
2. Global Competitiveness Report



در بخش اول این گزارش، ارزیابی تشکلهای اقتصادی از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران طی بهار ۱۳۹۲ ارائه می‌شود. در این بخش، اختصاص نمره ۱۰ به هر مؤلفه به منزله بدترین ارزیابی از وضعیت آن مؤلفه بر محیط کسب‌وکار است و نمره ۱، به این معنی است که آن مؤلفه در دوره مورد بررسی، بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های تحت پوشش تشکل ارزیابی‌کننده، تأثیر نداشته است.

در بخش دوم این گزارش پاسخ تشکلهای مشارکت‌کننده به ۲ سؤال خاص مربوط به دوره زمانی تهیه این تحقیق در بهار ۱۳۹۲ ارائه شده است.

### روش تحقیق و تدوین گزارش پایش محیط کسب‌وکار ایران

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در ابتدای تشکیل در زمستان ۱۳۸۸، براساس تعریف «محیط کسب‌وکار»، از حدود ۸۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور شامل اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن، انجمن‌های مدیران صنایع، شوراهای اصناف، خانه‌های صنعت و معدن و کانون‌های عالی کارفرمایی، درخواست کرد تا «عواملی که بر عملکرد و اداره بنگاه‌های زیرمجموعه خود مؤثر؛ اما خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند»<sup>۱</sup> را معرفی کنند. در ابتدا تعداد زیادی پاسخ شامل مقاله، متن سخنرانی و اظهارنظر درباره مشکلات تولید و سرمایه‌گذاری و موانع برونزای اداره بنگاه‌ها در ایران واصل شد و پس از تحلیل محتوا، کدگذاری و داده‌کاوی متن‌های رسیده از تشکلهای اقتصادی سراسری، به‌تدریج موانع اداره بنگاه‌ها در ایران شناسایی و با کمک ۸۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور و طی سه مرحله نظرخواهی مکرر با روش دلفی از جامعه آماری یاد شده، در طول بهمن‌ماه ۱۳۸۸ تا خردادماه ۱۳۸۹، مجموعاً ۲۲ عامل یا مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران شناسایی شد.

در تدوین این مؤلفه‌ها تلاش شد هر مؤلفه با تعابیری معرفی شود تا حداکثر مفاهمه و برداشت از مفهوم هر مؤلفه میان تدوین‌کننده، خوانندگان گزارش و نیز ارزیابی‌کنندگان هر مؤلفه ایجاد شود. به همین دلیل برخی مؤلفه‌ها با عباراتی نسبتاً مفصل توصیف شده‌اند. درحالی که مؤلفه‌های مشابه در گزارش‌های بین‌المللی با عبارات کوتاه‌تری معرفی می‌شوند، در این گزارش‌ها هر مؤلفه از چندین نماگر تشکیل شده که مفاهمه و دقت آن گزارش‌ها را بیشتر کرده است.

از آنجا که در میان تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده در تهیه این گزارش، تشکلهای کوچک شهرستانی و تشکلهای بزرگ ملی دیده می‌شوند، برای منطقی شدن نتایج این پیمایش و با نظر

۱. جمله داخل گیومه، تعریف محیط کسب‌وکار (Business Environment) محسوب می‌شود.

اعضای هیئت علمی این مطالعه، سهم استان متبوع تشکل مشارکت‌کننده از تولید ناخالص داخلی و سهم هریک از بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات، به‌عنوان ضریب در پاسخ هر تشکل به پرسشنامه‌ها اعلام شده است.

لازم به یادآوری است وزن رأی برخی تشکل‌های اقتصادی که در بیش از یک استان دارای شعبه و فعالیت هستند و ماهیت سراسری دارند<sup>۱</sup> با وزن یک از نظر تعلق استانی لحاظ می‌شود. به تشکل‌هایی مانند اتاق‌های بازرگانی که ماهیت فرابخشی دارند، از نظر بخشی، وزن یک تعلق گرفته است. از آنجا که نسبت تعداد پرسشنامه‌های معتبر دریافتی به تعداد پرسشنامه‌های ارسالی در این گزارش کم است، به همین دلیل ادعا نمی‌شود که نتایج این گزارش<sup>۲</sup> نظر «تشکل‌های اقتصادی ایران» است، بلکه صرفاً ادعا می‌شود که این گزارش، «ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه<sup>۳</sup> ملی محیط کسب‌وکار ایران در بهار ۱۳۹۲» است.

### ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۲

نتایج ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در پایش بهار ۱۳۹۲ از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار در ایران در جداول ۱ و ۲ قابل ملاحظه است. براساس این نتایج، نکات تحلیلی ذیل قابل ارائه می‌باشد:

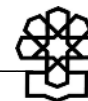
۱. با توجه به سهم حدود ۸۰ درصدی واردات کالاهای واسطه‌ای، وابستگی تولید به نهاده‌های وارداتی بالاست و به همین دلیل بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه از مؤلفه‌های مهم از نگاه مدیران بنگاه‌ها و تشکل‌های اقتصادی محسوب می‌شود. تورم شدید و بالا رونده و به‌تبع آن افزایش نرخ ارز در دو سال گذشته، قیمت مواد اولیه محصولات تولیدی بنگاه‌ها را بی‌ثبات ساخته است و باعث شده در ۴ فصل اخیر این عامل به مؤلفه اصلی در موانع کسب‌وکار تبدیل شود.

۲. مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها در ارزیابی‌های تشکل‌های اقتصادی همواره در ردیف حادث‌ترین موانع اداره بنگاه‌ها قرار دارد، شاید این ارزیابی به دلیل ارزان بودن نرخ تسهیلات برحسب

۱. براساس ماده (۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، آن دسته از تشکل‌های اقتصادی که در چندین استان کشور شعبه و عضو داشته باشند «تشکل اقتصادی سراسری» نامیده می‌شوند.

۲. در فصول اولیه این سلسله گزارش‌ها نسبت پرسشنامه دریافتی به ارسالی، حدود ۲۷ تا ۲۸ درصد بود اما این نسبت اخیراً به حدود ۵۰ درصد رسیده است.

۳. به دلیل نوسانات ارزی طی یک سال گذشته منتهی به پاییز ۱۳۹۱ و کاهش شدید ارزش ریال در این مدت، مؤلفه «تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف» در این گزارش حذف شد. لازم به ذکر است برای روزآمدسازی مؤلفه‌ها با شرایط اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۲، مطالعاتی در حال انجام است.



تعدیل و مقایسه با نرخ تورم باشد. تورم حدود ۴۰ درصدی در کنار نرخ سود بانکی ۲۰ تا ۳۰ درصدی (که نرخ بهره واقعی وام گرفتن را منفی می‌سازد) جذابیت و تقاضا برای دریافت تسهیلات مالی از بانکها را افزایش داده است و در نتیجه مثل گذشته یکی از خواسته‌های اصلی صاحبان کسب‌وکار دریافت تسهیلات بیشتر است. در ایران برخلاف اکثر کشورهای دیگر نرخ سود تسهیلات پایین‌تر از تورم قرار دارد. لذا تقاضای تسهیلات بیش از عرضه بوده و جیره‌بندی تسهیلات اجتناب‌ناپذیر است. این مسئله باعث نارضایتی متقاضیان تسهیلات از عدم همکاری بانکها در ارائه تسهیلات شده است.

۳. تحریم‌های بین‌المللی که در دو سال اخیر شدیدتر شده و آثار منفی آن بر اقتصاد آشکارتر می‌گردد نیز به‌عنوان سومین مانع در اداره بنگاه‌ها در ایران در بهار ۱۳۹۲ ارزیابی شده است. اعمال تحریم‌ها به تدریج میانگین بزرگتری را از آن خود نموده است که گویای تأثیر بیشتر بر محیط کسب‌وکار است.

۴. در بهار ۱۳۹۲ پایین بودن تعرفه کالاهای وارداتی مشکل نسبتاً کمتری در اداره بنگاه‌ها ارزیابی شده، شاید به این دلیل که ارزش حقوق ورودی برحسب دلار تقریباً ثابت است ولی به هنگام دریافت ریالی، با نرخ دلار آزاد محاسبه می‌شود که به معنای بالا رفتن حقوق و عوارض گمرکی است. هرچند دولت برای رفع مشکل افزایش بیش از حد حقوق گمرکی (که آثار تورمی در بازار دارد) در سال گذشته جدول تعرفه را اصلاح کرد، ولی در مجموع، حقوق ورودی پرداختی باز هم افزایش پیدا کرده است و احتمالاً دلیل دیگر، توجه تشکلهای به حرکت اقتصاد کشورهای جهان به سمت آزادسازی و کاهش نرخ تعرفه‌ها باشد که باعث شده افزایش تعرفه‌های واردات در اولویت پایین‌تری در فهرست مطالبات تشکلهای اقتصادی قرار گیرد.

۵. تغییر رتبه‌ها، الزاماً به معنی انجام اصلاحات در آن بخش‌ها نیست بلکه به معنی اولویت نسبی مؤلفه‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها از نظر تشکلهای مشارکت‌کننده در فصل مورد بررسی بوده است. به‌عنوان مثال میانگین ارزیابی به‌دست آمده برای «زیاد بودن تعطیلات رسمی» از بهار ۱۳۹۱ تا بهار ۱۳۹۲ رو به کاهش بوده، درحالی که تغییری در تعطیلات رسمی کشور رخ نداده است. با این حال نمی‌توان (مثلاً) کاهش میانگین ارزیابی‌های به‌دست آمده برای «ضعف داسراها در رسیدگی به شکایات» را دلیل فعال‌تر شدن داسراها در این زمینه دانست. ضعف داسراها در رسیدگی مؤثر به شکایات‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات، ظاهراً رتبه بالایی ندارد و بین ۱۰ تا ۱۲ است، اما این احتمال وجود دارد که وضعیت داسراها بسیار وخیم‌تر از این ارزیابی باشد و دلیل بالا نبودن رتبه این باشد که تولیدکنندگان از نظام دادرسی ناامید بوده و اصولاً سراغ دادگاه‌ها نرفته و یا به شیوه‌ای عمل و با کسانی معامله کرده‌اند یا وثایقی گرفته‌اند که نیازی به شکایت رسمی نباشد.

۶. وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی نیز با رتبه هفت همچنان یک مانع مؤثر در اداره مطلوب بنگاه‌هاست که اگر بی‌ثباتی قیمت‌ها و تحریم وجود نداشت می‌توانست در رتبه بالاتری جای گیرد. این عامل هم باید مورد توجه جدی قرار گیرد و اقدامات مؤثر و مناسب برای کاهش فساد صورت گیرد.

در طول ۱۱ دوره اجرای پیمایش ارزیابی محیط کسب‌وکار، تشکل‌های مشارکت‌کننده معمولاً از محدودیت‌های قانون کار در اداره منابع انسانی خود شکایت داشته‌اند اصلاح قانون کار و نیز نرخ حق بیمه به نحوی که در عین رعایت حقوق نیروی شاغل و امکان اشتغال نیروهای بیکار، در اداره مطلوب و کارآمد بنگاه‌ها اختلال ایجاد نشود، باید در دستور کار دولت و مجلس قرار بگیرد.

۷. جلوگیری از تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و ممانعت از عرضه آنها به بازار باید مورد توجه قرار بگیرد. این مانع در رتبه دوازدهم جای گرفته است و نیاز به حضور فعال تر ارگان‌ها و سازمان‌های ذیربط در این حوزه است.

۸. در مجموع به نظر می‌رسد تشکل‌های تولیدی به آن درجه از فهم و درک درست رسیده‌اند که مشکلات اصلی تولید را به خوبی تشخیص داده و شناسایی کرده‌اند و آنهایی که مشکل واقعی است در رتبه‌های بالا جای داده‌اند. با گذشت ۱۱ دوره اجرای پیمایش فصلی محیط کسب‌وکار، مقایسه نتایج فصلی با میانگین کل نشان می‌دهد در بلندمدت به لحاظ افزایش حجم نمونه، نتایج قابل اتکاتری به دست می‌آید. لذا پیشنهاد و تأکید می‌شود برای استفاده از نتایج این پیمایش‌ها در سیاستگذاری از نتایج بلندمدت (تجمیعی دوره‌ها و فصول بیشتر) استفاده شود.

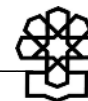


جدول ۱. ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده از ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۲ در مقایسه با فصول قبل و میانگین سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱

| بهار ۱۳۹۰ |         | بهار ۱۳۹۱ |         | سال ۱۳۹۰ |         | سال ۱۳۹۱ |         | زمستان ۱۳۹۱ |         | بهار ۱۳۹۲ |         | مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار ( به ترتیب ارزیابی نامساعد در بهار ۱۳۹۲)               |
|-----------|---------|-----------|---------|----------|---------|----------|---------|-------------|---------|-----------|---------|--|
| رتبه      | میانگین | رتبه      | میانگین | رتبه     | میانگین | رتبه     | میانگین | رتبه        | میانگین | رتبه      | میانگین |  |
| ۵         | ۶/۷۱    | ۲         | ۷/۷۱    | ۲        | ۷/۱۵    | ۱        | ۸/۰۳    | ۱           | ۸/۰۸    | ۱         | ۷/۶۲    | بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه  |
| ۱         | ۷/۵۱    | ۱         | ۸/۰۰    | ۱        | ۷/۷۰    | ۲        | ۷/۷۷    | ۲           | ۷/۵۶    | ۲         | ۷/۵۶    | مشکل دریافت تسهیلات از بانکها  |
| ۱۰        | ۶/۰۱    | ۶         | ۶/۸۰    | ۶        | ۶/۴۹    | ۴        | ۷/۰۰    | ۴           | ۶/۸۵    | ۳         | ۷/۴۱    | اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان  |
| ۲         | ۷/۱۲    | ۳         | ۷/۰۷    | ۳        | ۷/۰۸    | ۳        | ۷/۰۹    | ۳           | ۷/۱۶    | ۴         | ۷/۰۷    | ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی |
| ۴         | ۶/۸۵    | ۹         | ۶/۳۸    | ۴        | ۶/۸۷    | ۸        | ۶/۵۳    | ۵           | ۶/۷۶    | ۵         | ۶/۶۵    | بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران       |
| ۱۲        | ۵/۹۰    | ۸         | ۶/۴۵    | ۹        | ۶/۱۵    | ۵        | ۶/۶۸    | ۶           | ۶/۷۲    | ۶         | ۶/۵۰    | بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری                         |
| ۸         | ۶/۳۲    | ۷         | ۶/۴۹    | ۷        | ۶/۳۴    | ۶        | ۶/۵۶    | ۷           | ۶/۵۰    | ۷         | ۶/۴۰    | وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی  |
| ۳         | ۶/۹۰    | ۵         | ۶/۸۱    | ۵        | ۶/۷۵    | ۹        | ۶/۴۰    | ۸           | ۶/۳۳    | ۸         | ۶/۳۴    | نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی   |
| ۷         | ۶/۳۳    | ۴         | ۶/۹۰    | ۸        | ۶/۳۴    | ۷        | ۶/۵۵    | ۹           | ۶/۲۷    | ۹         | ۶/۳۰    | قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی                   |
| ۱۳        | ۵/۸۴    | ۱۰        | ۶/۲۲    | ۱۲       | ۶/۰۲    | ۱۱       | ۵/۸۵    | ۱۲          | ۵/۶۰    | ۱۰        | ۵/۹۸    | محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار                                 |
| ۹         | ۶/۳۰    | ۱۵        | ۵/۷۴    | ۱۱       | ۶/۰۲    | ۱۲       | ۵/۷۵    | ۱۰          | ۵/۸۴    | ۱۱        | ۵/۶۵    | ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات  |
| ۱۱        | ۵/۹۹    | ۱۲        | ۵/۸۳    | ۱۰       | ۶/۰۲    | ۱۵       | ۵/۵۰    | ۱۵          | ۵/۴۹    | ۱۲        | ۵/۵۸    | تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار       |
| ۶         | ۶/۴۲    | ۱۱        | ۵/۹۴    | ۱۳       | ۶/۰۲    | ۱۰       | ۵/۸۵    | ۱۳          | ۵/۵۳    | ۱۳        | ۵/۴۶    | زیاد بودن تعطیلات رسمی   |
| ۱۴        | ۵/۷۴    | ۱۷        | ۵/۶۱    | ۱۴       | ۵/۹۲    | ۱۴       | ۵/۵۲    | ۱۶          | ۵/۳۳    | ۱۴        | ۵/۲۸    | برگشت چک‌های مشتریان و همکاران   |
| ۱۸        | ۵/۰۱    | ۱۴        | ۵/۷۶    | ۱۷       | ۵/۴۵    | ۱۳       | ۵/۷۱    | ۱۱          | ۵/۷۸    | ۱۵        | ۵/۲۶    | موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه                              |
| ۱۵        | ۵/۶۸    | ۱۳        | ۵/۸۰    | ۱۶       | ۵/۶۶    | ۱۶       | ۵/۴۴    | ۱۴          | ۵/۵۱    | ۱۶        | ۵/۲۶    | عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی  |
| ۲۰        | ۵/۵۳    | ۱۹        | ۴/۹۰    | ۱۹       | ۴/۸۱    | ۱۹       | ۴/۸۷    | ۱۹          | ۴/۷۴    | ۱۷        | ۴/۷۹    | ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده                         |
| ۱۷        | ۵/۲۶    | ۱۸        | ۵/۱۳    | ۱۸       | ۵/۲۱    | ۱۸       | ۵/۰۰    | ۱۸          | ۴/۸۶    | ۱۸        | ۴/۷۹    | تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه         |
| ۱۶        | ۵/۲۹    | ۱۶        | ۵/۶۲    | ۱۵       | ۵/۶۷    | ۱۷       | ۵/۳۲    | ۱۷          | ۵/۲۱    | ۱۹        | ۴/۶۹    | تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار     |
| ۱۹        | ۴/۸۰    | ۲۰        | ۴/۶۲    | ۲۰       | ۴/۸۰    | ۲۰       | ۴/۵۴    | ۲۰          | ۴/۳۴    | ۲۰        | ۴/۴۶    | ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل   |
| ۲۱        | ۴/۱۶    | ۲۱        | ۳/۸۷    | ۲۱       | ۴/۰۵    | ۲۱       | ۳/۶۹    | ۲۱          | ۳/۵۶    | ۲۱        | ۳/۵۷    | ضعف زیرساخت‌های تأمین برق  |
| ۵/۹۱      |         | ۶/۱۰      |         | ۶/۰۳     |         | ۶/۰۰     |         | ۵/۹۱        |         | ۵/۸۴      |         | میانگین  |

در جدول ۲ علاوه بر میانگین ارزیابی ۳۱۹ تشکل مشارکت‌کننده در پایش بهار ۱۳۹۲ برحسب استان‌ها، میانگین ارزیابی استان‌ها در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ نیز ارائه شده است. همچنین این جدول میانگین ارزیابی کل ۱۱ دوره پایش‌های گذشته را نیز نشان می‌دهد. براساس میانگین ارزیابی‌های کل پایش‌های گذشته از پاییز ۱۳۸۹ تا بهار ۱۳۹۲، استان‌های بوشهر (۷/۰۰)، همدان (۶/۸۳)، کهگیلویه و بویراحمد (۶/۷۶) و آذربایجان غربی (۶/۷۶) نامساعدترین محیط کسب‌وکار را داشته‌اند. استان‌های گیلان (۵/۱۹)، اردبیل (۵/۳۵)، زنجان (۵/۷۴) و یزد (۵/۸۰) در زمره بهترین استان‌ها از لحاظ محیط کسب‌وکار قرار گرفته‌اند. طبق میانگین کلی ارزیابی‌ها، اختلاف استان‌ها خیلی زیاد نیست و تفاوت بین کمترین و بیشترین میانگین ارزیابی ۱/۸۰ است. دلیل اینکه نمره‌های ارزیابی استان‌ها تقریباً نزدیک به هم و حول میانگین است این است که با افزایش حجم نمونه، ارزیابی‌های با انحراف زیاد از میانگین نسبتاً کمتر می‌شوند. با این حال تفاوت‌ها بیانگر آن است که تشکل‌های اقتصادی استان‌های کرمانشاه، خراسان جنوبی و قم، به ترتیب با میانگین ارزیابی ۶/۷۳، ۶/۵۵ و ۶/۴۸ مجموعاً ارزیابی بدتر و تشکل‌های اقتصادی استان‌های یزد، زنجان و گیلان، به ترتیب با میانگین ارزیابی ۴/۷۹، ۴/۸۹ و ۴/۹۰ مجموعاً ارزیابی بهتری نسبت به سایر استان‌ها از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۲ ارائه کرده‌اند.

بررسی‌های دقیق‌تر در این دوره پایش نشان می‌دهد به‌طور کلی در بسیاری از استان‌ها و به‌خصوص در برخی استان‌ها تغییر در تعداد و نوع تشکل‌های مشارکت‌کننده به‌وجود آمده که این مسئله پایایی و قابلیت استناد به روندها در این گزارش‌ها را زیر سؤال قرار می‌دهد. به‌عنوان مثال در زمستان ۱۳۹۱ و بهار ۱۳۹۲ که ۴ تشکل از استان قم در این پیمایش شرکت کرده‌اند، یکی از تشکل‌های مشارکت‌کننده در پیمایش بهار ۱۳۹۲ در پیمایش زمستان ۱۳۹۱ مشارکت نکرده، از قضا تشکلی که حذف شده ارزیابی بسیار خوبی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در زمستان ۱۳۹۱ داشته و برعکس تشکلی که در بهار ۱۳۹۲ اضافه شده، ارزیابی بسیار بدی از مؤلفه‌ها در بهار ۱۳۹۲ ارائه کرده است نتیجه آنکه ارزیابی استان قم در زمستان ۱۳۹۱ کمیت ۵/۵۱ بوده ولی ارزیابی همین استان در بهار ۱۳۹۲، به کمیت ۶/۴۸ افزایش یافته است به همین دلیل، استفاده‌کنندگان از این گزارش بهتر است با احتیاط زیادی نتایج فصل‌ها با یکدیگر و حتی نتایج استان‌ها با هم در یک فصل را مقایسه کنند. آنچه مسلم است و در عنوان این سلسله گزارش‌ها هم تأکید می‌شود، این گزارش، ارزیابی تعداد مشخصی تشکل مشارکت‌کننده در این گزارش از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در فصل مشخص مورد مطالعه می‌باشد و نه وضعیت کلی محیط کسب‌وکار در ایران. به‌طور دقیق برای رسیدن به این هدف، نمونه‌گیری از بنگاه‌ها در سراسر کشور ضروری است که البته هزینه بسیار زیادی می‌طلبد و با توجه به تمایل بنگاه‌های ایرانی به فعالیت در خفا و عدم تمایل به



اظهار نظر و مشارکت در چنین پیمایش‌هایی، اجرای آن بسیار مشکل به نظر می‌رسد.

جدول ۲. میانگین ارزیابی تشکل‌های مشارکت‌کننده در این پیمایش‌ها از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۲ در مقایسه با میانگین ارزیابی سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ و کل ۱۱ دوره به تفکیک استان‌ها

| میانگین ارزیابی ۱۱ دوره | بهار ۱۳۹۲ | ارزیابی سال ۱۳۹۰ | ارزیابی سال ۱۳۹۱ | به ترتیب ارزیابی نامساعد در سال ۱۳۹۱ |
|-------------------------|-----------|------------------|------------------|--------------------------------------|
| ۷/۰۰                    | ۶/۱۴      | ۷/۲۴             | ۷/۲۰             | بوشهر                                |
| ۶/۵۲                    | ۶/۳۹      | ۶/۲۷             | ۶/۷۷             | کرمان                                |
| ۶/۷۶                    | ۵/۶۹      | ۶/۸۲             | ۶/۷۶             | کهگیلویه و بویراحمد                  |
| ۶/۳۰                    | ۵/۴۶      | ۶/۱۳             | ۶/۶۹             | البرز                                |
| ۶/۶۷                    | ۶/۲۴      | ۶/۷۷             | ۶/۵۸             | مازندران                             |
| ۶/۸۳                    | ۶/۲۸      | ۷/۰۱             | ۶/۵۶             | همدان                                |
| ۶/۲۵                    | ۶/۳۴      | ۵/۸۵             | ۶/۵۵             | گلستان                               |
| ۶/۳۱                    | ۵/۶۱      | ۶/۳۵             | ۶/۵۴             | فارس                                 |
| ۶/۶۰                    | ۶/۵۵      | ۶/۶۷             | ۶/۵۰             | خراسان جنوبی                         |
| ۶/۴۱                    | ۶/۷۳      | ۶/۳۰             | ۶/۴۸             | کرمانشاه                             |
| ۶/۴۶                    | ۵/۴۸      | ۶/۵۹             | ۶/۴۷             | هرمزگان                              |
| ۵/۹۷                    | ۵/۴۴      | ۴/۸۴             | ۶/۴۳             | ایلام                                |
| ۶/۷۳                    | ۵/۱۹      | ۷/۴۱             | ۶/۳۶             | چهارمحال و بختیاری                   |
| ۶/۱۱                    | ۵/۹۴      | ۵/۹۱             | ۶/۳۲             | اصفهان                               |
| ۶/۴۰                    | ۶/۱۰      | ۶/۵۷             | ۶/۱۵             | آذربایجان شرقی                       |
| ۶/۱۵                    | ۶/۰۷      | ۶/۲۲             | ۶/۱۳             | قزوین                                |
| ۶/۱۲                    | ۵/۹۸      | ۶/۰۶             | ۶/۱۱             | سیستان و بلوچستان                    |
| ۶/۰۹                    | ۵/۷۹      | ۶/۰۴             | ۶/۰۸             | خراسان رضوی                          |
| ۵/۸۹                    | ۶/۳۲      | ۵/۹۲             | ۶/۰۳             | سمنان                                |
| ۶/۳۲                    | ۵/۹۶      | ۶/۷۲             | ۶/۰۰             | خراسان شمالی                         |
| ۵/۸۷                    | ۶/۰۳      | ۵/۶۱             | ۵/۹۷             | تهران                                |
| ۶/۷۶                    | ۶/۴۱      | ۶/۸۳             | ۵/۹۶             | آذربایجان غربی                       |
| ۵/۹۸                    | ۵/۹۲      | ۵/۷۸             | ۵/۹۴             | خوزستان                              |
| ۶/۲۸                    | ۵/۸۵      | ۶/۴۵             | ۵/۹۲             | لرستان                               |
| ۵/۹۵                    | ۶/۴۱      | ۵/۷۹             | ۵/۹۰             | کردستان                              |
| ۶/۰۴                    | ۵/۷۶      | ۶/۰۳             | ۵/۸۷             | تشکل‌های کشوری                       |
| ۵/۸۶                    | ۶/۴۸      | ۵/۳۱             | ۵/۷۴             | قم                                   |
| ۵/۸۳                    | ۵/۵۴      | ۵/۹۵             | ۵/۶۰             | مرکزی                                |
| ۵/۳۵                    | ۵/۱۰      | ۴/۷۸             | ۵/۴۷             | اردبیل                               |
| ۵/۷۴                    | ۴/۸۹      | ۵/۹۷             | ۵/۴۳             | زنجان                                |
| ۵/۸۰                    | ۴/۷۹      | ۵/۹۷             | ۵/۲۳             | یزد                                  |
| ۵/۱۹                    | ۴/۹۰      | ۵/۴۸             | ۴/۷۴             | گیلان                                |



جدول ۳. ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی کل کشور از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۲ به‌ترتیب بدترین تا بهترین مؤلفه ارزیابی شده به تفکیک استان‌ها (و تشکل‌های کشوری)

| عنوان  | کرمانشاه | خراسان جنوبی | قم   | آذربایجان غربی | کردستان | کرمان | گلستان | سمنان | همدان | مازندران | بوشهر | آذربایجان شرقی | قزوین | تهران | سیستان و بلوچستان | خراسان شمالی | اصفهان | خوزستان | لرستان | خراسان رضوی | تشکل‌های کشوری | کمیته و بویبر احمد | فارس | مرکزی | هرمزگان | البرز | ایلام | چهارمحال و بختیاری | اردبیل | گیلان | زنجان | یزد  | میانگین وزنی |
|--|----------|--------------|------|----------------|---------|-------|--------|-------|-------|----------|-------|----------------|-------|-------|-------------------|--------------|--------|---------|--------|-------------|----------------|--------------------|------|-------|---------|-------|-------|--------------------|--------|-------|-------|------|--------------|
| تعداد تشکل مؤلفه‌ها                          | ۴        | ۵            | ۴    | ۶              | ۶       | ۵     | ۸      | ۱۰    | ۹     | ۱۹       | ۴     | ۷              | ۹     | ۱۱    | ۵                 | ۴            | ۱۵     | ۹       | ۶      | ۱۳          | ۹۶             | ۳                  | ۱۱   | ۷     | ۶       | ۴     | ۶     | ۵                  | ۲      | ۱۰    | ۴     | ۸    | ۳۱۹          |
| بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه                  | ۸/۸۷     | ۸/۶۲         | ۸/۳۳ | ۸/۲۲           | ۷/۵۱    | ۸/۴۱  | ۷/۲۵   | ۸/۴۱  | ۸/۶۲  | ۷/۹۴     | ۶/۴۶  | ۷/۸۱           | ۷/۸۴  | ۷/۵۴  | ۸/۴۴              | ۷/۴۳         | ۷/۴۵   | ۷/۹۶    | ۷/۰۰   | ۷/۷۲        | ۷/۶۴           | ۸/۵۰               | ۸/۳۲ | ۷/۸۶  | ۸/۳۰    | ۵/۱۷  | ۶/۱۸۵ | ۸/۶۰               | ۷/۵۵   | ۶/۹۲  | ۷/۰۰  | ۷/۰۰ | ۷/۶۲         |
| مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها               | ۸/۸۵     | ۶/۶۶         | ۶/۶۱ | ۷/۳۹           | ۷/۸۵    | ۶/۶۱  | ۷/۵۰   | ۸/۱۵  | ۸/۲۱  | ۷/۰۲     | ۷/۳۳  | ۸/۵۷           | ۷/۸۲  | ۷/۴۶  | ۷/۴۶              | ۷/۴۳         | ۷/۷۳   | ۷/۶۳    | ۸/۱۵   | ۷/۷۳        | ۷/۰۰           | ۷/۷۳               | ۷/۲۳ | ۶/۶۵  | ۵/۵۲    | ۵/۲۴  | ۷/۰۰  | ۶/۲۱               | ۸/۰۰   | ۵/۴۹  | ۷/۵۶  |      |              |
| اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان      | ۹/۳۵     | ۷/۶۹         | ۶/۶۷ | ۷/۸۴           | ۶/۳۴    | ۶/۴۶  | ۶/۷۳   | ۷/۳۰  | ۸/۹۶  | ۷/۸۰     | ۷/۵۲  | ۶/۱۹           | ۸/۹۲  | ۷/۱۳  | ۶/۲۷              | ۶/۵۷         | ۶/۹۰   | ۷/۲۵    | ۶/۴۲   | ۷/۸۵        | ۷/۶۶           | ۷/۰۰               | ۷/۰۷ | ۶/۶۸  | ۶/۲۵    | ۶/۵۹  | ۷/۱۵  | ۵/۷۳               | ۵/۲۵   | ۶/۰۰  | ۶/۴۱  |      |              |
| ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و...    | ۸/۵۰     | ۷/۲۱         | ۸/۲۷ | ۷/۵۲           | ۸/۰۲    | ۷/۰۰  | ۷/۴۷   | ۷/۴۹  | ۷/۳۲  | ۷/۳۷     | ۷/۳۳  | ۷/۱۷           | ۷/۲۵  | ۷/۱۳  | ۶/۷۸              | ۷/۰۵         | ۶/۸۷   | ۵/۸۱    | ۶/۳۶   | ۶/۸۲        | ۶/۰۰           | ۶/۰۰               | ۶/۶۵ | ۶/۶۲  | ۵/۷۰    | ۶/۰۹  | ۶/۵۲  | ۵/۰۹               | ۵/۱۲   | ۶/۳۳  | ۶/۴۹  | ۷/۰۷ |              |
| بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی ...          | ۸/۱۱     | ۷/۰۹         | ۶/۰۸ | ۵/۴۱           | ۶/۷۸    | ۶/۳۹  | ۶/۴۳   | ۶/۳۹  | ۸/۳۱  | ۶/۵۲     | ۶/۷۳  | ۶/۷۹           | ۵/۹۵  | ۶/۹۷  | ۶/۶۶              | ۵/۴۳         | ۶/۳۸   | ۶/۸۶    | ۶/۲۲   | ۶/۹۲        | ۶/۶۱           | ۷/۵۰               | ۶/۸۴ | ۶/۹۰  | ۷/۴۴    | ۶/۹۳  | ۶/۷۷  | ۶/۳۸               | ۷/۸۲   | ۴/۵۰  | ۴/۷۵  | ۶/۶۵ |              |
| بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و... | ۶/۷۰     | ۷/۱۷         | ۷/۸۰ | ۷/۰۳           | ۷/۳۵    | ۷/۰۰  | ۶/۷۶   | ۶/۷۶  | ۶/۸۰  | ۶/۵۷     | ۵/۹۱  | ۷/۷۰           | ۷/۱۸  | ۶/۷۰  | ۶/۵۱              | ۵/۹۰         | ۶/۰۲   | ۶/۰۲    | ۵/۹۲   | ۵/۹۵        | ۶/۶۲           | ۵/۵۰               | ۶/۰۰ | ۵/۴۴  | ۵/۰۰    | ۵/۴۴  | ۵/۰۰  | ۶/۲۸               | ۷/۱۸   | ۵/۶۷  | ۵/۸۵  | ۶/۵۰ |              |
| وجود مفاصل اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی      | ۷/۸۳     | ۷/۸۶         | ۶/۶۷ | ۵/۷۲           | ۵/۸۳    | ۴/۷۷  | ۶/۶۲   | ۶/۶۲  | ۵/۳۰  | ۶/۸۴     | ۵/۵۸  | ۷/۸۲           | ۶/۸۵  | ۷/۰۶  | ۴/۸۷              | ۸/۹۰         | ۶/۲۰   | ۷/۱۳    | ۵/۸۷   | ۵/۸۰        | ۶/۶۱           | ۶/۴۹               | ۶/۰۰ | ۶/۳۲  | ۶/۲۵    | ۴/۵۲  | ۵/۸۱  | ۵/۴۴               | ۵/۲۸   | ۴/۰۰  | ۳/۹۹  | ۶/۴۰ |              |
| نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی           | ۸/۳۵     | ۷/۸۶         | ۸/۲۷ | ۷/۶۴           | ۷/۲۶    | ۶/۶۴  | ۷/۲۶   | ۶/۶۴  | ۷/۵۵  | ۷/۳۲     | ۶/۵۷  | ۶/۰۷           | ۷/۱۱  | ۷/۳۳  | ۶/۹۰              | ۶/۰۵         | ۶/۶۷   | ۷/۲۰    | ۶/۶۵   | ۶/۲۸        | ۵/۹۵           | ۵/۵۰               | ۶/۳۹ | ۶/۳۶  | ۵/۹۵    | ۶/۳۰  | ۴/۳۰  | ۶/۵۱               | ۶/۸۱   | ۵/۵۰  | ۵/۱۳  | ۶/۳۴ |              |
| قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی ...        | ۶/۸۹     | ۶/۶۹         | ۶/۶۷ | ۷/۲۵           | ۶/۴۳    | ۷/۰۶  | ۶/۷۲   | ۷/۱۴  | ۵/۲۷  | ۶/۱۱     | ۵/۶۷  | ۶/۷۰           | ۶/۹۳  | ۶/۹۶  | ۵/۳۴              | ۵/۲۱         | ۸/۲۴   | ۵/۹۴    | ۶/۵۸   | ۶/۲۹        | ۶/۱۴           | ۵/۰۰               | ۵/۶۲ | ۵/۶۲  | ۵/۶۴    | ۵/۷۴  | ۶/۰۲  | ۵/۳۰               | ۵/۳۵   | ۲/۵۰  | ۴/۸۹  | ۶/۳۰ |              |
| محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی ...     | ۷/۱۵     | ۶/۳۵         | ۷/۵۳ | ۷/۵۳           | ۶/۳۹    | ۶/۸۲  | ۶/۸۱   | ۶/۵۳  | ۵/۳۴  | ۵/۶۴     | ۶/۰۳  | ۶/۳۲           | ۶/۰۳  | ۷/۲۳  | ۵/۹۰              | ۴/۰۰         | ۶/۱۸   | ۶/۵۰    | ۶/۲۷   | ۵/۰۴        | ۵/۷۷           | ۵/۰۰               | ۵/۰۰ | ۵/۶۹  | ۳/۸۲    | ۲/۲۲  | ۵/۳۴  | ۶/۱۹               | ۴/۳۶   | ۴/۷۵  | ۵/۹۸  |      |              |
| ضعف دادرسی در رسیدگی مؤثر به شکایات و...     | ۵/۰۰     | ۶/۱۱         | ۶/۵۳ | ۶/۱۸           | ۶/۴۹    | ۴/۶۵  | ۵/۹۴   | ۶/۶۰  | ۵/۵۸  | ۶/۳۴     | ۵/۰۳  | ۵/۶۹           | ۵/۱۵  | ۵/۳۶  | ۳/۹۴              | ۵/۱۰         | ۵/۴۹   | ۵/۳۹    | ۵/۳۲   | ۶/۵۲        | ۵/۸۸           | ۵/۵۰               | ۵/۲۶ | ۴/۷۵  | ۴/۹۶    | ۵/۲۲  | ۴/۳۰  | ۴/۳۷               | ۴/۳۳   | ۳/۳۳  | ۴/۶۳  | ۵/۶۵ |              |
| تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و...       | ۴/۸۹     | ۵/۷۹         | ۶/۱۴ | ۶/۸۸           | ۷/۷۳    | ۶/۱۶  | ۵/۶۱   | ۶/۸۹  | ۶/۶۲  | ۶/۱۲     | ۷/۳۴  | ۵/۳۱           | ۴/۴۳  | ۶/۵۰  | ۶/۷۳              | ۵/۵۲         | ۴/۹۹   | ۶/۰۳    | ۵/۲۱   | ۵/۸۴        | ۵/۲۱           | ۷/۰۰               | ۵/۶۵ | ۴/۸۳  | ۵/۵۷    | ۶/۲۴  | ۷/۴۲  | ۳/۷۵               | ۵/۲۸   | ۴/۲۵  | ۴/۲۵  | ۵/۵۸ |              |
| زیاد بودن تعطیلات رسمی                       | ۷/۲۰     | ۶/۰۰         | ۶/۷۳ | ۷/۰۵           | ۶/۹۰    | ۵/۶۴  | ۶/۰۹   | ۵/۶۴  | ۵/۶۹  | ۵/۸۴     | ۶/۱۴  | ۵/۴۸           | ۵/۵۸  | ۵/۶۰  | ۵/۷۳              | ۶/۹۵         | ۵/۱۹   | ۶/۹۵    | ۵/۰۵   | ۴/۸۳        | ۴/۴۲           | ۵/۴۱               | ۴/۰۰ | ۵/۳۳  | ۵/۲۸    | ۶/۵۳  | ۵/۴۱  | ۵/۴۱               | ۳/۰۹   | ۳/۶۰  | ۳/۲۵  | ۵/۴۶ |              |
| برگشت چک‌های مشتریان و همکاران               | ۷/۰۵     | ۶/۵۷         | ۵/۷۱ | ۵/۹۶           | ۵/۷۵    | ۶/۰۰  | ۶/۳۰   | ۷/۰۹  | ۶/۷۵  | ۶/۱۳     | ۵/۵۸  | ۴/۷۵           | ۵/۵۹  | ۴/۶۳  | ۵/۳۹              | ۵/۷۴         | ۵/۱۹   | ۶/۲۷    | ۵/۱۵   | ۴/۹۷        | ۵/۲۱           | ۳/۵۰               | ۶/۱۵ | ۶/۳۱  | ۶/۵۰    | ۵/۹۳  | ۵/۳۳  | ۴/۷۵               | ۷/۰۱   | ۳/۷۹  | ۴/۲۵  | ۴/۷۴ |              |
| موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات ...   | ۷/۴۹     | ۷/۶۹         | ۵/۹۴ | ۵/۹۳           | ۷/۱۰    | ۷/۳۹  | ۶/۹۶   | ۶/۸۳  | ۷/۷۲  | ۵/۷۳     | ۶/۶۱  | ۶/۵۴           | ۵/۵۵  | ۴/۳۶  | ۵/۷۸              | ۶/۹۵         | ۵/۱۱   | ۵/۰۸    | ۵/۳۲   | ۵/۰۸        | ۵/۲۳           | ۵/۰۰               | ۴/۲۸ | ۵/۶۸  | ۴/۲۸    | ۴/۳۷  | ۴/۵۶  | ۳/۶۸               | ۲/۷۸   | ۴/۸۸  | ۴/۰۰  | ۴/۱۳ |              |
| عرضه کالاهای خارجی قاچاق ...                 | ۶/۶۴     | ۵/۸۳         | ۵/۰۸ | ۶/۳۲           | ۵/۷۳    | ۵/۰۹  | ۵/۹۹   | ۵/۹۹  | ۵/۱۸  | ۶/۵۴     | ۴/۷۶  | ۴/۷۵           | ۴/۵۵  | ۴/۴۸  | ۵/۳۲              | ۵/۹۵         | ۵/۶۸   | ۵/۱۵    | ۵/۱۸   | ۵/۰۰        | ۴/۸۱           | ۶/۰۰               | ۴/۳۹ | ۴/۷۰  | ۵/۶۸    | ۵/۵۶  | ۳/۴۰  | ۴/۷۱               | ۴/۸۴   | ۵/۰۰  | ۴/۶۳  | ۵/۲۶ |              |
| ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول ...     | ۵/۸۵     | ۵/۹۰         | ۶/۰۰ | ۶/۲۷           | ۵/۳۸    | ۶/۰۸  | ۶/۲۲   | ۶/۰۸  | ۴/۸۴  | ۵/۹۰     | ۵/۰۰  | ۵/۴۸           | ۵/۴۸  | ۴/۶۱  | ۴/۹۵              | ۴/۷۲         | ۵/۱۲   | ۴/۷۲    | ۶/۱۸   | ۴/۶۲        | ۴/۴۱           | ۶/۵۰               | ۴/۷۴ | ۴/۹۸  | ۴/۷۴    | ۵/۰۲  | ۶/۱۵  | ۳/۸۸               | ۳/۴۵   | ۳/۷۵  | ۳/۶۳  | ۴/۷۹ |              |
| تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و...        | ۵/۰۹     | ۵/۴۵         | ۵/۴۷ | ۵/۵۹           | ۶/۲۰    | ۶/۰۲  | ۴/۸۴   | ۴/۰۵  | ۴/۸۰  | ۵/۲۹     | ۵/۵۷  | ۴/۰۳           | ۴/۵۹  | ۶/۰۹  | ۵/۸۰              | ۶/۱۵         | ۵/۰۴   | ۴/۹۵    | ۴/۹۵   | ۴/۷۰        | ۵/۲۵           | ۴/۳۳               | ۵/۵۰ | ۴/۳۶  | ۴/۵۲    | ۵/۳۷  | ۳/۸۳  | ۳/۶۰               | ۴/۲۷   | ۴/۵۳  | ۴/۰۰  | ۴/۱۱ |              |
| تعرفه پایین کالاهای وارداتی و...             | ۴/۶۱     | ۵/۷۹         | ۶/۹۴ | ۴/۸۳           | ۵/۴۸    | ۶/۰۳  | ۴/۸۶   | ۴/۱۶  | ۵/۲۰  | ۴/۷۳     | ۵/۳۶  | ۴/۰۸           | ۴/۰۸  | ۴/۰۴  | ۷/۲۸              | ۵/۳۱         | ۴/۵۲   | ۴/۷۱    | ۴/۲۷   | ۵/۱۹        | ۴/۶۵           | ۲/۵۰               | ۳/۹۷ | ۴/۵۵  | ۴/۵۴    | ۴/۸۳  | ۴/۵۴  | ۴/۲۰               | ۳/۹۹   | ۴/۱۳  | ۴/۸۷  | ۴/۸۷ |              |
| ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل                     | ۳/۸۵     | ۶/۲۸         | ۵/۴۷ | ۶/۱۴           | ۵/۷۸    | ۵/۳۶  | ۵/۶۷   | ۴/۳۵  | ۴/۳۴  | ۴/۵۹     | ۴/۵۸  | ۴/۷۰           | ۴/۶۳  | ۳/۷۴  | ۴/۸۳              | ۵/۰۰         | ۴/۸۰   | ۴/۸۷    | ۵/۹۷   | ۴/۸۷        | ۴/۶۸           | ۴/۴۳               | ۶/۵۰ | ۴/۶۲  | ۳/۴۷    | ۴/۹۰  | ۴/۵۰  | ۳/۲۰               | ۴/۲۶   | ۳/۶۷  | ۴/۸۸  | ۴/۴۶ |              |
| ضعف زیرساخت‌های تأمین برق                    | ۳/۰۰     | ۴/۶۶         | ۳/۲۰ | ۴/۷۵           | ۲/۸۳    | ۴/۷۵  | ۳/۷۷   | ۴/۸۰  | ۳/۲۲  | ۳/۲۲     | ۴/۹۷  | ۳/۶۶           | ۴/۶۳  | ۳/۱۹  | ۴/۰۰              | ۳/۶۴         | ۴/۱۳   | ۳/۴۴    | ۴/۱۸   | ۳/۰۳        | ۳/۵۲           | ۳/۵۲               | ۶/۵۰ | ۳/۶۲  | ۳/۱۴    | ۴/۷۸  | ۲/۹۷  | ۳/۸۲               | ۳/۴۷   | ۲/۰۰  | ۳/۲۵  | ۳/۵۷ |              |
| میانگین استانی                               | ۶/۷۳     | ۶/۵۵         | ۶/۴۸ | ۶/۴۱           | ۶/۴۱    | ۶/۳۹  | ۶/۳۴   | ۶/۳۴  | ۶/۲۸  | ۶/۲۴     | ۶/۱۴  | ۶/۱۰           | ۶/۰۷  | ۶/۰۳  | ۵/۹۸              | ۵/۹۶         | ۵/۹۴   | ۵/۹۲    | ۵/۸۵   | ۵/۷۹        | ۵/۷۶           | ۵/۶۹               | ۵/۶۱ | ۵/۵۴  | ۵/۴۸    | ۵/۴۶  | ۵/۳۴  | ۵/۱۹               | ۴/۹۰   | ۴/۸۹  | ۴/۸۹  | ۵/۸۴ |              |

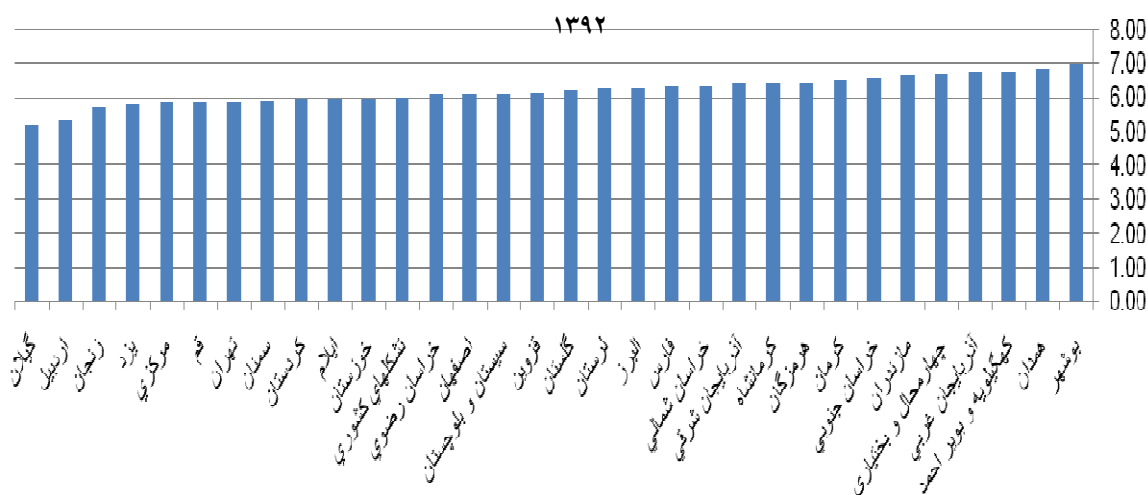


## جدول ۴. میانگین ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش‌ها به تفکیک بخش‌های

اقتصادی در بهار ۱۳۹۲

| کشاورزی | صنعت  | خدمات | مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب ارزیابی نامساعد)                    |
|---------|-------|-------|---|
| ۷/۳۹    | ۸/۰۱  | ۷/۱۶  | مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها  |
| ۷/۵۷    | ۷/۹۸  | ۷/۶۰  | بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه   |
| ۶/۹۱    | ۷/۷   | ۶/۵۹  | ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی  |
| ۷/۳۹    | ۷/۵۸  | ۷/۲۱  | اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان   |
| ۵/۷۳    | ۷/۱۰  | ۶/۳۰  | بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران        |
| ۶/۴۵    | ۶/۸۶  | ۶/۱۷  | بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری                          |
| ۶/۲     | ۶/۴۲  | ۶/۰۶  | قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی                    |
| ۵/۸     | ۶/۲۹  | ۶/۶۳  | نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی  |
| ۵/۲۷    | ۶/۲۷  | ۶/۱۶  | وجود مفسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی  |
| ۴/۵۹    | ۶/۱۰  | ۵/۲۰  | زیاد بودن تعطیلات رسمی  |
| ۴/۸۴    | ۵/۹۳  | ۵/۲۵  | موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه                               |
| ۴/۹۱    | ۵/۸۴  | ۵/۵۲  | ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات |
| ۴/۷۰    | ۵/۸۳  | ۵/۴۱  | برگشت چک‌های مشتریان و همکاران  |
| ۴/۷     | ۵/۶۹  | ۵/۸۹  | محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار                                  |
| ۵/۳۲    | ۵/۶۳  | ۵/۵۶  | تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار        |
| ۴/۹۰    | ۵/۳۱  | ۵/۲۶  | عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی   |
| ۴/۱     | ۵/۲۲  | ۴/۶۷  | تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار      |
| ۴/۵۵    | ۴/۶۵  | ۴/۶۸  | ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل  |
| ۵/۸۸    | ۴/۶۰  | ۵/۰۱  | ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده                          |
| ۴/۰۳    | ۴/۵۷۲ | ۴/۹۶  | تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه          |
| ۲/۹۶    | ۳/۹۸  | ۳/۵۵  | ضعف زیرساخت‌های تأمین برق   |
| ۵/۴۴    | ۶/۰۷  | ۵/۷۵  | میانگین ارزیابی   |

## نمودار ۱. میانگین ارزیابی تشکل‌های استانی - میانگین کل پایش‌های گذشته - پاییز ۱۳۸۹ تا بهار



نمودار ۱، میانگین ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در ۱۱ دوره گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار از زمستان ۱۳۸۹ تا بهار ۱۳۹۲ را نشان می‌دهد. با توجه به افزایش حجم نمونه در استخراج و پردازش داده‌های این نمودار، مقایسه ارزیابی تشکل‌های مشارکت‌کننده میان استان‌های مختلف براساس نتایج ۱۱ دوره، نسبت به نتایج فصل بهار ۱۳۹۲ یا هریک از فصول قبلی، قابل اعتمادتر می‌باشد. جدول ۴، ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۱ را به تفکیک بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات ارائه می‌دهد. در بهار ۱۳۹۲، به ترتیب تشکل‌های بخش صنعت، خدمات و کشاورزی با میانگین ۶/۰۷، ۵/۷۵ و ۵/۴۴ ارزیابی نامساعدتری از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار داشته‌اند.

### بخش سؤالات ویژه از تشکل‌های اقتصادی در بهار ۱۳۹۲

به منظور اطلاع نمایندگان مجلس شورای اسلامی از دیدگاه فعالان اقتصادی سراسر کشور درباره مسائل مهم روز و مبتلا به کسب‌وکار، در هریک از پیمایش‌های فصلی در این مجموعه مطالعات، چند سؤال گزینه‌دار درباره مهمترین مسئله اقتصادی روز در حاشیه پرسشنامه اصلی این مطالعه پرسیده می‌شود. در پرسشنامه پایش محیط کسب‌وکار در بهار ۱۳۹۲، دو سؤال درباره مسائل روز پرسش شده است. لازم به یادآوری است در پاسخ‌های ارائه شده به سؤال‌های این بخش، وزن‌دهی متعارف در بخش اصلی این گزارش، اعمال نشده است.

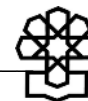
سؤال ۱. درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟

۱. اجرای سریع و یکباره (۴ درصد)

۲. اجرای با شیب ملایم و تدریجی (۶۳ درصد)

۳. توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها (۳۳ درصد)

لازم به یادآوری است این سؤال در پیمایش‌های فصل‌های بهار ۱۳۹۱، تابستان ۱۳۹۱ و زمستان ۱۳۹۱ نیز عیناً از تشکل‌های اقتصادی پرسیده شده بود که مقایسه روند نتایج در این مدت در جدول ۵ ارائه شده است.



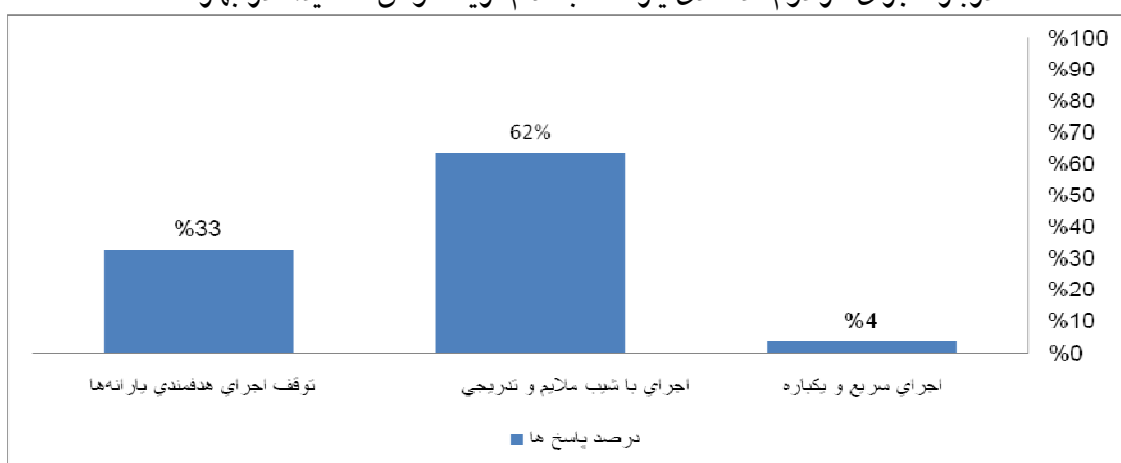
## جدول ۵. مقایسه نظر تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده

به سؤال درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها

| عنوان                         | اجرای سریع و یکباره | اجرای با شیب ملایم و تدریجی | توقف اجرا |
|-------------------------------|---------------------|-----------------------------|-----------|
| پاسخ ۲۶۹ تشکل در بهار ۱۳۹۱    | ۹                   | ۵۵                          | ۳۶        |
| پاسخ ۳۰۱ تشکل در تابستان ۱۳۹۱ | ۱                   | ۴۲                          | ۵۷        |
| پاسخ ۲۹۰ تشکل در زمستان ۱۳۹۱  | ۳                   | ۴۸                          | ۴۹        |
| پاسخ ۳۱۹ تشکل در بهار ۱۳۹۲    | ۴                   | ۶۲                          | ۳۳        |

## نمودار ۲. پاسخ ۳۱۹ تشکل مشارکت‌کننده در این پیمایش به سؤال

«درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟» در بهار ۱۳۹۲



## سؤال ۲. فوری‌ترین توقع اعضای تشکل شما از رئیس‌جمهور آینده چیست؟

۱. اجرای هدفمندی یارانه‌ها (۳ درصد)

۲. اصلاح منافذ فساد (۱۱ درصد)

۳. افزایش بودجه‌های عمرانی (۴ درصد)

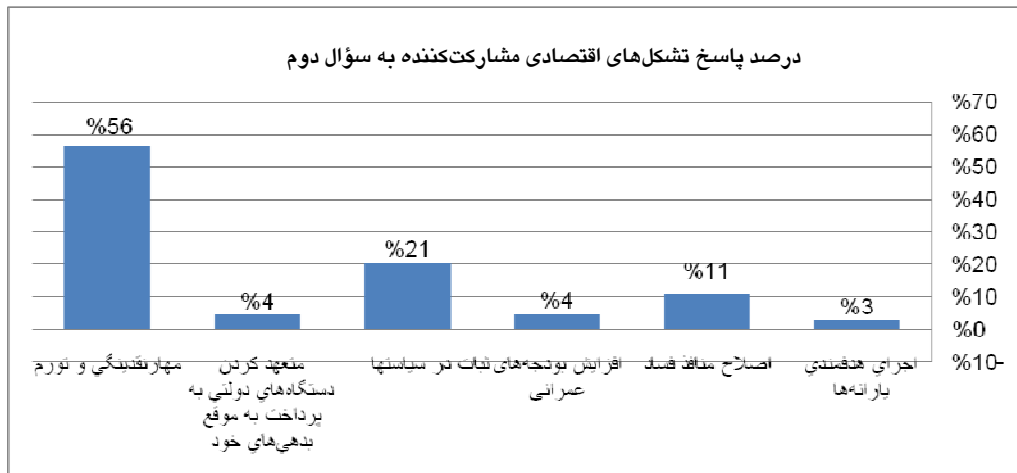
۴. ثبات در سیاست‌ها (۲۱ درصد)

۵. معتمد کردن دستگاه‌های دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی‌های خود (۴ درصد)

۶. مهار نقدینگی و تورم (۵۶ درصد)

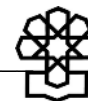
نتایج پاسخ‌های ۳۱۹ تشکل اقتصادی به این سؤال نشان می‌دهد با وجودی که برای پرسش «مهمترین توقع اعضای تشکل شما از رئیس‌جمهور آینده»، ۶ گزینه پیشنهاد شده و گزینه‌ها از تنوع محتوایی بالایی هم برخوردار هستند اما اکثریت مطلق (۵۶ درصد) پاسخ‌ها به گزینه «مهار نقدینگی و تورم» معطوف شده است.

نمودار ۳. برآیند پاسخ ۳۱۹ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش به سؤال با عنوان «فوری‌ترین توقع اعضای تشکل شما از رئیس‌جمهور آینده چیست؟»



تورم بالا و بی‌ثبات (و تقریباً بی‌سابقه) حدود ۴۰ درصدی، شوک شدیدی به هر تولیدکننده و تصمیم‌گیر وارد می‌کند. لذا قابل انتظار بوده است که ۵۶ درصد پاسخ‌دهندگان به این مسئله توجه کنند. احتمالاً همین انتظار را مصرف‌کنندگان نیز دارند.

شاید اختصاص ۲۱ درصد پاسخ‌ها به ثبات سیاست‌ها نیز می‌تواند در همین راستا قابل توجیه باشد. اصلاح منافذ فساد با ۱۱ درصد پاسخ‌دهندگان، به عنوان فوری‌ترین توقع تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده، جالب توجه به نظر می‌رسد. نتیجه اینکه ۸۸ درصد پاسخ‌دهندگان تقریباً یک توقع و خواسته مشخص دارند: «ایجاد محیط باثبات و اطمینان‌بخش برای فعالیت اقتصادی». تنها حدود ۱۲ درصد خواهان افزایش بودجه‌های عمرانی، هدفمندی یارانه‌ها و... هستند. با اینکه تشکل‌های اقتصادی معمولاً خواهان دریافت کمک‌ها و امتیازات گوناگون به‌ویژه در اقتصادی‌های رانتی مثل ایران هستند، در این مقطع با هم‌نظری بالایی، به جای توقع توزیع رانت، توقع ثبات اقتصادی و بهبود محیط کسب‌وکار را از دولت دارند.



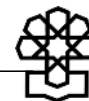
## پیوست ۱ - فهرست اسامی ۳۱۹ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده برای تهیه گزارش پایش

### محیط کسب‌وکار ایران در بهار ۱۳۹۲

#### ملی

۱. انجمن مهندسی حمل‌ونقل ریلی ایران
۲. اتحادیه صادرکنندگان زعفران ایران
۳. انجمن آب‌های معدنی و آشامیدنی ایران
۴. انجمن صنایع لوازم خانگی ایران
۵. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان سالامبور و چرم ایران
۶. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات معدنی ایران
۷. سندیکای تولیدکنندگان سرنگ و سرسوزن ایران
۸. اتحادیه ملی محصولات کشاورزی ایران
۹. انجمن تجهیزات پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی ایران
۱۰. انجمن مدیران صنایع کارتن و ورق
۱۱. اتحادیه صادرکنندگان گیاهان دارویی و فرآورده غذایی
۱۲. اتحادیه تعاونی‌های مصرف راه‌آهن ایران
۱۳. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تکثیر و پرورش و صادرات آبزیان ایران
۱۴. کانون انجمن‌های صنفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی سراسر کشور
۱۵. اتحادیه تعاونی‌های مصرف فرهنگیان ایران
۱۶. اتحادیه مرکز تعاونی‌های مرزنشینان کشور
۱۷. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های مصرف کارگران ایران
۱۸. کانون سراسری انجمن‌های صنفی پرورش‌دهندگان مرغ تخم‌گذار ایران
۱۹. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان ورق کامپوزیت آلومینیم
۲۰. اتحادیه سراسری تعاونی‌های تولیدی و خدمات تولیدکنندگان و فرآورده‌های گوشتی ایران
۲۱. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی صنعت مرغداران ایران
۲۲. خانه صنعت و معدن و تجارت ایران
۲۳. اتحادیه مرکزی اتحادیه‌های استانی فرش دستباف روستایی ایران
۲۴. شرکت تعاونی سازندگان ملامین و فرآورده‌های وابسته

۲۵. تعاونی فولاد علویجه
۲۶. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های روستایی و کشاورزی ایران
۲۷. انجمن صنفی جایگاه‌های اختصاصی پمپ بنزین کشور
۲۸. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان صنایع نساجی و پوشاک و چرم ایران
۲۹. انجمن تخصصی مراکز تحقیق و توسعه صنایع و معادن
۳۰. انجمن کشتیرانی و خدمات وابسته
۳۱. انجمن صنفی شرکت‌های بازرسی فنی و آزمایش‌های غیرمخرب ایران
۳۲. انجمن صنایع پروفیل در و پنجره یوپی‌وی‌سی ایران
۳۳. انجمن واردکنندگان فرآورده‌های بهداشتی، آرایشی و عطریات ایران
۳۴. انجمن کارفرمایان صنایع چوب ایران
۳۵. اتحادیه تعاونی‌های عشایری دامداران متحرک ایرانیان
۳۶. انجمن صنفی سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرو
۳۷. اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع و معادن سرب و روی
۳۸. انجمن صنفی کارفرمایان نان صنعتی و ماشینی و واحدهای درحال تبدیل ایران
۳۹. انجمن صنفی کارفرمایی افزودنی‌های صنایع غذایی
۴۰. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مسافربری کشور
۴۱. سندیکای صنعت مخابرات ایران
۴۲. سندیکای تولیدکنندگان مواد دارویی، شیمیایی و بسته‌بندی دارویی
۴۳. اتحادیه تعاونی‌های تاکسی بار سراسر کشور
۴۴. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان مبلمان ایران
۴۵. خانه معدن ایران
۴۶. انجمن صنفی تولیدکنندگان روغن زیتون و زیتون شور ایران
۴۷. انجمن تولیدکنندگان شیرآلات بهداشتی ایران
۴۸. انجمن صنفی شرکت‌های اتوماسیون صنعتی
۴۹. کنفدراسیون صادرات ایران
۵۰. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی ایران
۵۱. انجمن صادرکنندگان صنعتی، معدنی و خدمات مهندسی ایران
۵۲. انجمن صنایع طیور ایران



۵۳. شورای ملی زیتون ایران
۵۴. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان شرکت‌های خدماتی پشتیبانی و فنی مهندسی سراسر کشور
۵۵. انجمن صنفی آزمایشگاه‌های محیط زیست
۵۶. سندیکای انجمن تولیدکنندگان زنگ و رزین ایران
۵۷. انجمن صنفی پرورش‌دهندگان قارچ خوراکی ایران
۵۸. انجمن صنفی شرکت‌های پیمانکار تأسیسات و تجهیزات صنعتی ایران
۵۹. انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان پارافین ایران
۶۰. انجمن برنج ایران
۶۱. انجمن صنایع گالوانیزه ایران
۶۲. انجمن شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری ایران
۶۳. انجمن صنایع تولیدکنندگان سموم
۶۴. انجمن صنایع نساجی ایران
۶۵. انجمن صنفی کارفرمایی مالکان کشتی ایران
۶۶. انجمن صنفی شرکت‌های تصفیه آب و فاضلاب ایران
۶۷. سندیکای شرکت‌های شناسایی و مکان‌یابی رادیویی ایران
۶۸. شورای ملی زعفران ایران
۶۹. انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان مولیبدن
۷۰. انجمن شرکت‌های صنعت پخش ایران
۷۱. شرکت تعاونی تولیدکنندگان فرآورده‌های بهداشتی صنعتی و آرایشی
۷۲. انجمن صنایع چینی ایران
۷۳. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی و خدمات وابسته
۷۴. انجمن صادرکنندگان سرب و روی ایران
۷۵. انجمن صنفی شرکت‌های مهندسی و ساخت (صنایع نفت و نیرو)
۷۶. انجمن تولیدکنندگان لنت ترمز و کلاج
۷۷. انجمن صنفی صنایع روغن‌کشی ایران
۷۸. مجمع ملی خبرگان بخش کشاورزی کشور
۷۹. مؤسسه مالی و اعتباری عسگریه
۸۰. کانون سراسری پیمانکاران عمرانی ایران
۸۱. انجمن مدیران صنایع ایران

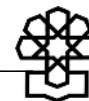
۸۲. سازمان نظام صنفی یارانه‌ای کشور
۸۳. اتحادیه بازرگانان تجهیزات پزشکی ایران
۸۴. سندیکای صنایع آسانسور و پله برقی ایران
۸۵. سندیکای تولیدکنندگان موتورسیکلت ایران
۸۶. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات و مواد اولیه بیسکویت، شیرینی و شکلات
۸۷. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان نرم‌افزار ایران
۸۸. انجمن صنفی تولیدکنندگان نشاسته و گلوکز و مشتقات آن
۸۹. کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران
۹۰. انجمن صنفی صنعت تایر ایران
۹۱. انجمن صنایع سلولزی بهداشتی ایران
۹۲. انجمن شرکت‌های راهسازی ایران
۹۳. انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران
۹۴. انجمن مدیریت منابع انسانی ایران
۹۵. انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز ایران
۹۶. انجمن توسعه و بهبود کیفیت ایران

#### اردبیل

۹۷. هیئت‌مدیره انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان اردبیل
۹۸. مجمع امور صنفی شهرستان اردبیل
۹۹. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اردبیل

#### اصفهان

۱۰۰. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
۱۰۱. انجمن مدیران صنایع اصفهان
۱۰۲. انجمن نمایندگان بیمه توسعه استان اصفهان
۱۰۳. انجمن صنفی کارفرمایی هیئت امنای شهرک‌های صنعتی استان اصفهان
۱۰۴. انجمن صنفی کارفرمایان کارخانجات آردسازی استان اصفهان
۱۰۵. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن استان اصفهان
۱۰۶. خانه صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان
۱۰۷. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای فنی مهندسی جنوب استان اصفهان



۱۰۸. انجمن صنفی جایگاه‌های پمپ بنزین استان اصفهان

۱۰۹. انجمن صنفی مهندسان مشاور استان اصفهان

۱۱۰. اتاق تعاون استان اصفهان

۱۱۱. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه اصفهان

۱۱۲. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان اصفهان

۱۱۳. انجمن صنفی آزمایشگاه‌های فنی و مکانیک خاک استان اصفهان

۱۱۴. انجمن صنفی کامیونداران شهرستان نجف‌آباد

### آذربایجان شرقی

۱۱۵. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

۱۱۶. انجمن کارآفرینان برتر صنعت

۱۱۷. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی آذربایجان شرقی

۱۱۸. انجمن صنفی کارفرمایی معماران تجربی استان آذربایجان شرقی

۱۱۹. اتاق تعاون استان آذربایجان شرقی

۱۲۰. خانه صنعت و معدن تبریز

۱۲۱. انجمن مدیران صنایع آذربایجان شرقی

### آذربایجان غربی

۱۲۲. مجمع امور صنفی ارومیه

۱۲۳. انجمن شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی کالا و مسافر ارومیه

۱۲۴. خانه صنعت و معدن آذربایجان غربی

۱۲۵. اتاق تعاون آذربایجان غربی

۱۲۶. انجمن صنفی شرکت‌های مسافربری شمال استان آذربایجان غربی

۱۲۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ارومیه

### البرز

۱۲۸. انجمن صنفی حمل‌ونقل کالای کرج و حومه

۱۲۹. انجمن صنفی تولیدکنندگان بتن آماده و قطعات بتنی استان البرز و غرب استان تهران

۱۳۰. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد صنایع غذایی کرج و حومه

۱۳۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی البرز

## ایلام

۱۳۲. اتاق تعاون استان ایلام  
 ۱۳۳. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان دره‌شهر  
 ۱۳۴. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایلام

## بوشهر

۱۳۵. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی استان بوشهر  
 ۱۳۶. خانه صنعت و معدن بوشهر  
 ۱۳۷. انجمن ملی خرمای ایران شعبه بوشهر  
 ۱۳۸. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بوشهر

## تهران

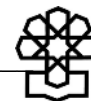
۱۳۹. اتحادیه نانوایان تهران  
 ۱۴۰. انجمن صنفی فلزات ذوبی و ضایعاتی استان تهران  
 ۱۴۱. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حفاری استان تهران  
 ۱۴۲. انجمن صنفی کارفرمایی پیمانکاران و شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان تهران  
 ۱۴۳. خانه صنعت و معدن و تجارت استان تهران  
 ۱۴۴. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مصرف محلی استان تهران  
 ۱۴۵. انجمن صنفی آزمایشگاهیان دامپزشکی استان تهران  
 ۱۴۶. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی تهران  
 ۱۴۷. اتاق تعاون استان تهران  
 ۱۴۸. اتحادیه شرکت‌های تعاونی کشاورزی مرغداران مرغ تخمگذار استان تهران  
 ۱۴۹. اتحادیه اتوسرویس، تعمیرگاه، کارواش و پارکینگ تهران

## چهارمحال و بختیاری

۱۵۰. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی استان چهارمحال و بختیاری  
 ۱۵۱. انجمن صنفی کارفرمایی تکرشته‌ای‌های آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان

## چهارمحال و بختیاری

۱۵۲. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدماتی پشتیبانی و غذایی استان چهارمحال و بختیاری  
 ۱۵۳. انجمن کانون کارفرمایان استان چهارمحال و بختیاری  
 ۱۵۴. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان شن و ماسه و سنگ لاشه استان چهارمحال و بختیاری



### خراسان جنوبی

۱۵۵. اتاق تعاون خراسان جنوبی
۱۵۶. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای خراسان جنوبی
۱۵۷. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای بیرجند
۱۵۸. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بیرجند
۱۵۹. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فناوری اطلاعات بازرگانی و امور مالی بیرجند

### خراسان رضوی

۱۶۰. کانون انجمن‌های کارفرمایی صنایع خراسان رضوی
۱۶۱. خانه صنعت و معدن و تجارت خراسان رضوی
۱۶۲. انجمن صنفی کارفرمایی آب‌بران آب‌های زیرزمینی دشت نریمانی مشهد
۱۶۳. کانون کارفرمایان حرف خراسان رضوی
۱۶۴. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
۱۶۵. انجمن صنفی کارفرمایی مراکز مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی شهرستان‌های شمال

### خراسان رضوی

۱۶۶. اتحادیه مرغداران گوشتی خراسان
۱۶۷. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی جنوب خراسان رضوی
۱۶۸. انجمن صنفی کارفرمایی مهدکودک‌های خصوصی تایباد
۱۶۹. اتاق تعاون خراسان رضوی
۱۷۰. انجمن صنفی کارفرمایی لوله و اتصالات پلیمری خراسان رضوی
۱۷۱. انجمن تولیدکنندگان فرآورده‌های گوشتی استان خراسان رضوی
۱۷۲. انجمن مدیران صنایع خراسان

### خراسان شمالی

۱۷۳. انجمن صنفی دارندگان و رانندگان کامیون شهرستان اسفراین
۱۷۴. مجمع امور صنفی مشترک بجنورد
۱۷۵. اتاق تعاون خراسان شمالی
۱۷۶. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی بجنورد

### خوزستان

۱۷۷. انجمن صنفی کشاورزان شهرستان شوش
۱۷۸. مجمع امور صنفی توزیعی و خدماتی اهواز

۱۷۹. انجمن صنفی شرکت‌های فنی، خدماتی و تأمین نیروی انسانی بندر امام خمینی (ره)
۱۸۰. انجمن صنفی بازرگانان، ترخیص‌کاران و حق‌العمل‌کاران گمرک خرمشهر
۱۸۱. انجمن صنفی کارفرمایی داروخانه‌های دامپزشکی استان خوزستان
۱۸۲. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل شهرستان آبادان و شادگان
۱۸۳. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی دزفول و حومه
۱۸۴. انجمن صنفی کارخانجات آرد خوزستان
۱۸۵. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان مسجد سلیمان، لالی و اندیکا

### زنجان

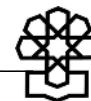
۱۸۶. مجمع امور صنفی زنجان
۱۸۷. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر مشاوره و کاریابی‌های غیردولتی استان زنجان
۱۸۸. اتاق تعاون زنجان
۱۸۹. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی و فنی و مهندسی شهرستان زنجان

### سمنان

۱۹۰. انجمن مدیران صنایع سمنان
۱۹۱. کانون کارفرمایی انجمن‌های صنفی سمنان
۱۹۲. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه استان سمنان
۱۹۳. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد غیررایانه‌ای سمنان
۱۹۴. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگی‌های مجاز سایپای استان سمنان
۱۹۵. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی سمنان
۱۹۶. خانه صنعت، معدن و تجارت سمنان
۱۹۷. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع غذایی استان سمنان
۱۹۸. مجمع امور صنفی شهرستان سمنان
۱۹۹. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای شهرستان شاهرود

### سیستان و بلوچستان

۲۰۰. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان سیستان و بلوچستان
۲۰۱. خانه صنعت و معدن و تجارت سیستان و بلوچستان
۲۰۲. انجمن صنفی کارفرمایان صنعت شیر استان سیستان و بلوچستان
۲۰۳. مجمع امور صنفی شهرستان زاهدان
۲۰۴. اتاق تعاون سیستان و بلوچستان



## فارس

۲۰۵. اتاق تعاون استان فارس
۲۰۶. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی شیراز
۲۰۷. شرکت‌های خدماتی پشتیبانی و فنی، مهندسی شهرستان شیراز
۲۰۸. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حفاری فارس
۲۰۹. انجمن صنفی کارفرمایی مدیران کارخانجات سنگبری استان فارس
۲۱۰. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان فارس
۲۱۱. انجمن پیمانکاران عمرانی استان فارس
۲۱۲. انجمن صنفی شرکت‌های تأسیساتی و تجهیزاتی فارس
۲۱۳. انجمن مدیران صنایع استان فارس
۲۱۴. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه نوین استان فارس
۲۱۵. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی استان فارس

## قزوین

۲۱۶. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان قزوین
۲۱۷. اتاق تعاون استان قزوین
۲۱۸. انجمن معماران تجربی استان قزوین
۲۱۹. هیئت امنای شهرک صنعتی لیا
۲۲۰. انجمن صنفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی استان قزوین
۲۲۱. انجمن‌های صنفی مؤسسات آموزشی کارآفرینی استان قزوین
۲۲۲. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه استان قزوین
۲۲۳. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان قزوین
۲۲۴. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان قزوین

## قم

۲۲۵. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان قم
۲۲۶. انجمن مدیران صنایع استان قم
۲۲۷. مجمع امور صنفی تولیدی - خدمات فنی قم
۲۲۸. مجمع امور صنفی توزیعی خدماتی قم

### کردستان

- ۲۲۹. اتاق تعاون استان کردستان
- ۲۳۰. مجمع امور صنفی تولیدی خدمات فنی سنندج
- ۲۳۱. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای سنندج
- ۲۳۲. انجمن صنفی کارفرمایی کامیونداران سقز
- ۲۳۳. خانه صنعت، معدن و تجارت کردستان
- ۲۳۴. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی کردستان

### کرمان

- ۲۳۵. انجمن صنفی حمل‌ونقل کرمان
- ۲۳۶. اتاق تعاون استان کرمان
- ۲۳۷. انجمن صنفی سرمایه‌گذاران مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی استان کرمان
- ۲۳۸. خانه صنعت، معدن و تجارت کرمان
- ۲۳۹. مجمع امور صنفی تولیدی و خدمات فنی کرمان

### کرمانشاه

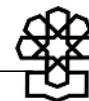
- ۲۴۰. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان کرمانشاه
- ۲۴۱. کانون کارفرمایان استان کرمانشاه
- ۲۴۲. خانه صنعت، معدن و تجارت استان کرمانشاه
- ۲۴۳. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه

### کهگیلویه و بویراحمد

- ۲۴۴. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پشتیبانی استان کهگیلویه و بویراحمد
- ۲۴۵. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل جاده‌ای مسافربری استان کهگیلویه و بویراحمد
- ۲۴۶. اتاق تعاون استان کهگیلویه و بویراحمد

### گلستان

- ۲۴۷. خانه صنعت، معدن و تجارت استان گلستان
- ۲۴۸. اتاق تعاون استان گلستان
- ۲۴۹. انجمن صنفی کارفرمایی مدیران آموزشگاه‌های آزاد خیاطی آزادشهر و حومه
- ۲۵۰. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیای استان گلستان
- ۲۵۱. انجمن صنفی مدیران کارخانجات آجر ماشینی گلستان



۲۵۲. انجمن صنفی صنعت شالیکوبی داران استان گلستان

۲۵۳. انجمن صنفی مدیران آموزشگاه‌های آزاد رایانه آزادشهر، رامیان

۲۵۴. اتحادیه تولیدکنندگان پوشاک گلستان

### گیلان

۲۵۵. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی رشت

۲۵۶. انجمن صنفی کارفرمایی واحدهای اقامتی مسافر شهرستان بندرانزلی

۲۵۷. مجمع امور صنفی رشت

۲۵۸. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیای استان گیلان

۲۵۹. خانه صنعت، معدن و تجارت استان گیلان

۲۶۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل جاده‌ای کالا شهرستان بندرانزلی

۲۶۱. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات مسافربری شهرستان رشت

۲۶۲. انجمن صنفی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد رشته خیاطی - گلدوزی و بافندگی

شهرستان لنگرود

۲۶۳. اتاق تعاون استان گیلان

۲۶۴. انجمن صنفی تلقیح مصنوعی دام گیلان

### لرستان

۲۶۵. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل جاده‌ای کالای بروجرد

۲۶۶. انجمن صنفی انبوه‌سازان استان لرستان

۲۶۷. اتاق تعاون استان لرستان

۲۶۸. خانه صنعت و معدن استان لرستان

۲۶۹. انجمن صنفی کارفرمایان شرکت‌های مسافربری بروجرد

۲۷۰. انجمن صنفی نمایندگان سایپای استان لرستان

### مازندران

۲۷۱. انجمن کارفرمایان صنایع شهرستان بابل

۲۷۲. انجمن صنایع همگن کانی غیرفلزی مازندران

۲۷۳. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیای استان مازندران

۲۷۴. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی پشتیبانی بابل

۲۷۵. انجمن صنفی کلینیک‌های دامپزشکی استان مازندران

۲۷۶. انجمن صنفی گل و گیاه زینتی شهرستان آمل و حومه

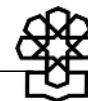
۲۷۷. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن مازندران
۲۷۸. خانه صنعت و معدن مازندران
۲۷۹. انجمن صنفی کارفرمایی کاریابی‌های غیردولتی استان مازندران
۲۸۰. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی مازندران
۲۸۱. انجمن صنفی کارفرمایی انبوه‌سازان مسکن آمل
۲۸۲. اتحادیه شرکت‌های تعاونی کشاورزی مرغداران مازندران
۲۸۳. اتحادیه شرکت‌های تعاونی کشاورزی تولیدی باغداران مازندران
۲۸۴. اتحادیه ماهیگیران کیکا استان مازندران
۲۸۵. انجمن صنفی کانون مهندسين تنکابن
۲۸۶. اتحادیه شرکت‌های تعاونی کشاورزی دامداران مازندران
۲۸۷. اتحادیه صادرکنندگان استان مازندران
۲۸۸. انجمن صنفی ICT تخصصی فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزشگاه‌های آزاد شهرستان نکا
۲۸۹. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ساری

#### مرکزی

۲۹۰. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی اراک
۲۹۱. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان استان مرکزی
۲۹۲. انجمن صنفی کانون آگهی‌های تبلیغاتی استان مرکزی
۲۹۳. خانه صنعت، معدن و تجارت مرکزی
۲۹۴. انجمن صنفی سازندگان تجهیزات و پیمانکاران نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی استان مرکزی
۲۹۵. انجمن صنفی سنگبران محلات
۲۹۶. مجمع امور صنفی شهرستان اراک

#### هرمزگان

۲۹۷. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های سواری کرایه استان هرمزگان
۲۹۸. اتاق تعاون استان هرمزگان
۲۹۹. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیای هرمزگان
۳۰۰. اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی بندرعباس
۳۰۱. انجمن ملی خرمای ایران شعبه استان هرمزگان
۳۰۲. مجمع امور صنفی مشترک شهرستان بندرعباس



## همدان

- ۳۰۳. انجمن پیمانکاران عمرانی استان همدان
- ۳۰۴. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های مسافربری همدان
- ۳۰۵. انجمن صنفی کارفرمایی سنگ‌کوبان (سیلیس کوبان) استان همدان
- ۳۰۶. انجمن شرکت‌های خدماتی استان همدان
- ۳۰۷. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان و صادرکنندگان گردوی تویسرکان
- ۳۰۸. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان تخم‌مرغ نطفه‌دار استان همدان
- ۳۰۹. انجمن تولید و صادرکنندگان کشمش ملایر
- ۳۱۰. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی همدان
- ۳۱۱. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع کانی غیرفلزی استان همدان

## یزد

- ۳۱۲. انجمن تولیدکنندگان لعاب و دانه‌های سرامیکی استان یزد
- ۳۱۳. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان یزد
- ۳۱۴. انجمن صنفی کارفرمایی کارخانجات کاشی، سرامیک و چینی یزد
- ۳۱۵. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل فرآورده‌های نفتی استان یزد
- ۳۱۶. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل یزد و حومه
- ۳۱۷. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی و راهسازی استان یزد
- ۳۱۸. اتحادیه تعاونی‌های صنعتی شهرستان یزد
- ۳۱۹. اتاق تعاون استان یزد

## پیوست ۲ - نظرخواهی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - گروه مطالعات محیط کسب و کار

**سؤال:** طی بهار ۱۳۹۲، هریک از مؤلفه‌های زیر، چقدر در اداره شرکت‌ها و واحدهای تولیدی عضو تشکل شما مشکل ایجاد کرده است؟ لطفاً به هر مورد از یک تا ۱۰ نمره دهید. به موردی که در اداره واحدهای تولیدی عضو تشکل شما، مشکل چندانی ایجاد نکرده نمره یک و موردی که اداره واحدهای عضو تشکل شما را تقریباً غیرممکن کرده است، نمره ۱۰ بدهید (مشکلات حادثه، نمرات بالاتر).

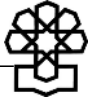
| مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب الفبا)  | نمره از ۱ تا ۱۰ (بدترین ارزیابی: ۱۰)                         |
|---|--|
| اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان   |  |
| برگشت چک‌های مشتریان و همکاران  |  |
| بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران  |  |
| بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه   |  |
| بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری  |  |
| تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار  |  |
| تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه  |  |
| تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار  |  |
| زیاد بودن تعطیلات رسمی  |  |
| ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی                                    |  |
| ضعف داسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات                                    |  |
| ضعف زیرساخت‌های تأمین برق   |  |
| ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل   |  |
| ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده  |  |
| عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی   |  |
| قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی  |  |
| محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار  |  |
| مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها  |  |
| موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه   |  |
| نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی  |  |
| وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی   |  |
| لطفاً به این ۲ سؤال چند گزینه‌ای نیز پاسخ بفرمایید:   |  |
| ۱. فوری‌ترین توقع اعضای تشکل شما از رئیس‌جمهور آینده چیست؟ (به ترتیب ۱ تا ۶ اولویت‌بندی کنید):                    |  |
| توجه: عدد اولویت مورد نظرتان برای هریک از ۶ گزینه پیشنهادی را در دایره کوچک کنار هر گزینه بنویسید:                |  |
| ○ اجرای هدفمندی یارانه‌ها   | ○ اصلاح منافذ فساد   |
| ○ ثبات در سیاست‌ها  | ○ متعهد کردن دستگاه‌های دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی‌های خود |
| ○ افزایش بودجه‌های عمرانی   | ○ مهار نقدینگی و تورم  |
| ۲. درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟ (در دایره کوچک گزینه مورد نظرتان تیک بزنید): |  |
| ○ اجرای سریع و یکباره   | ○ اجرای با شیب ملایم و تدریجی                                |
| ○ توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها  | ○ افزایش بودجه‌های عمرانی                                    |

نام کامل تشکل شما: (الزامی است) ..... مهر یا امضای مقام مسئول: .....

نشانی وبسایت تشکل: ..... نشانی پست الکترونیک فعال تشکل: .....

(لطفاً پس از تکمیل به دورنگار ۸۳۳۵۷۱۷۹-۰۲۱ یا پست الکترونیک [business@majlis.ir](mailto:business@majlis.ir) ارسال بفرمایید)

مهلت ارسال: ۷ روز پس از دریافت پرسشنامه



### پیوست ۳ - اینفوگرافی گزارش فصلی پایش محیط کسب و کار، بهار ۱۳۹۲

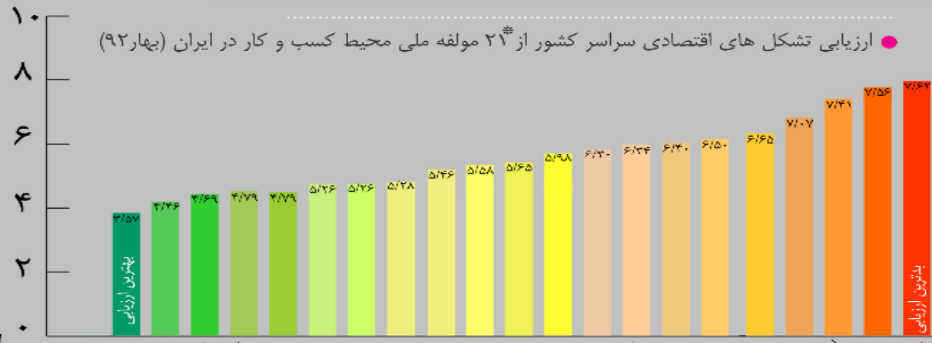
دوازدهمین گزارش فصلی  
پایش محیط کسب و کار  
(بهار ۱۳۹۲)

مرکز آمار جمهوری اسلامی ایران  
گروه مطالعات محیط کسب و کار مرکز

ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی سراسر کشور از  
۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب و کار ایران بهار ۹۲

مقایسه میانگین ارزیابی تشکل های اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه های ملی محیط کسب و کار در فصول مختلف  
(نمره بیشتر به معنی ارزیابی بهتر است)

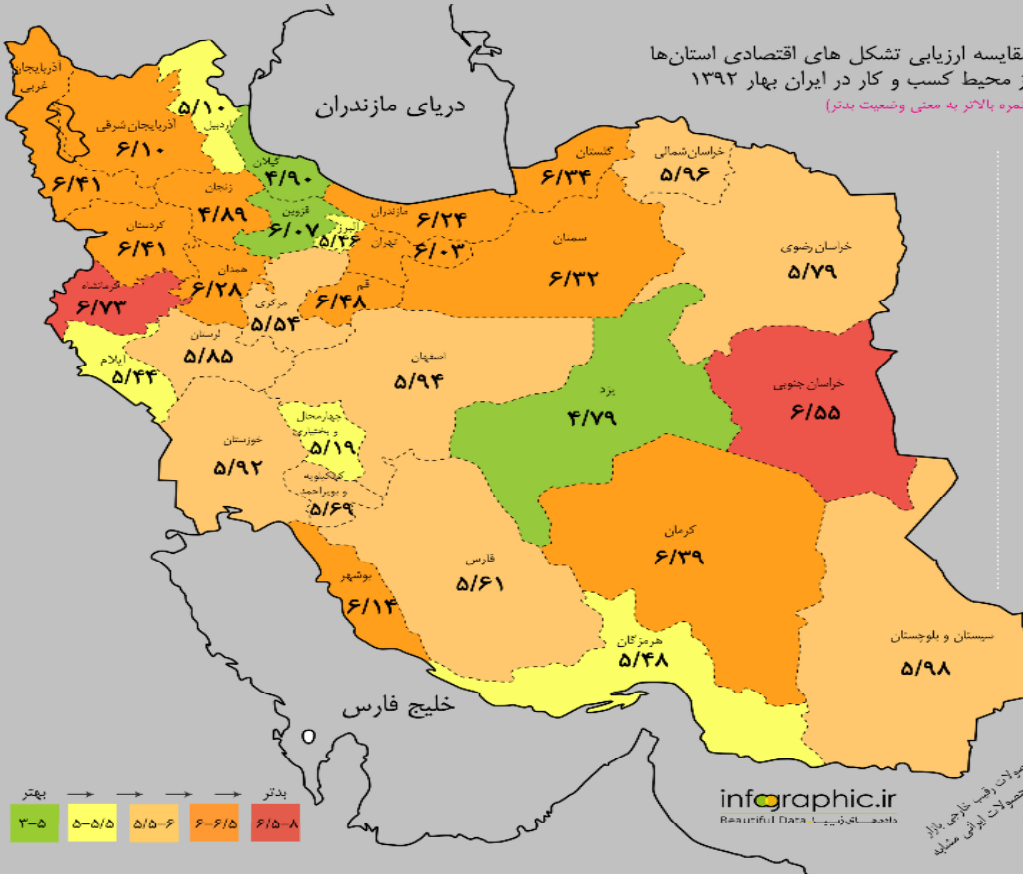
| بهار ۹۲ | زمستان ۹۱ | پاییز ۹۱ | تابستان ۹۱ | بهار ۹۱ | زمستان ۹۰ | پاییز ۹۰ | تابستان ۹۰ | بهار ۹۰ | زمستان ۸۹ | پاییز ۸۹ |
|---------|-----------|----------|------------|---------|-----------|----------|------------|---------|-----------|----------|
| ۵/۸۴    | ۵/۶۰      | ۵/۷۰     | ۵/۷۳       | ۵/۷۳    | ۵/۵۸      | ۵/۵۵     | ۵/۶۲       | ۵/۴۳    | ۵/۴۸      | ۵/۸۲     |



#### درباره گزارش پایش محیط کسب و کار در ایران؛ بهار ۹۲

گزارش حاضر، دوازدهمین گزارش فصلی مستمر است که بر اساس «احساس سنجی» تشکلهای اقتصادی در سراسر کشور تهیه می شود. مؤلفه های محیط کسب و کار در این گزارش طی زمستان ۸۸ تا بهار ۹۲ به روش دلفی از ۸۰ تشکل اقتصادی سراسری بدست آمده است. مؤلفه های محیط کسب و کار در این گزارش ها به اقتضا و تناسب با شرایط اقتصاد ایران شناسایی و تعریف شده اند و با شاخص های مشهور بین المللی نظیر شاخص «انجام کسب و کار» بانک جهانی رقابت پذیری تفاوت هایی دارند. بخش اول: ارزیابی تشکل های اقتصادی از وضعیت مؤلفه های محیط کسب و کار در ایران طی بهار ۱۳۹۲ ارائه می شود. در این بخش، اختصاص نمره ۱۰ به هر مؤلفه به منزله بیشترین تأثیر گذاری منفی آن مؤلفه بر محیط کسب و کار است و نمره ۱، کمترین اثر منفی را نشان می دهد. بخش دوم: به ۲ سؤال خاص مربوط به دوره زمانی تهیه این تحقیق در بهار ۱۳۹۲ می پردازد.

#### مقایسه ارزیابی تشکل های اقتصادی استان ها از محیط کسب و کار در ایران بهار ۱۳۹۲ (نمره بالاتر به معنی وضعیت بهتر)



بهبتر → → → بدتر  
۳-۵   ۵-۵/۵   ۵/۵-۶   ۶-۶/۵   ۶/۵-۸

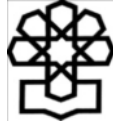
infographic.ir  
Beautiful Data

صفت زیرساخت های دیجیتال برای  
صفت زیرساخت های حمل و نقل  
نمره بدتر به معنی وضعیت بهتر است  
شکل نظام توزیع و مشکلات بازاریابی و رقابت غیر منصفانه محصولات رقابتی بازار  
صفت تلاش کارکنان و مهارت های تخصصی و مهارت های فرازمینی از جمله مهارت های دیجیتال  
عروضه تعرفه ای صادرات محصولات و مهارت های  
موانع تعرفه ای غیر استاندارد ملی و عرضه نسبتاً پایین محصولات محلی  
برگشت چرخه های غیر استاندارد ملی و عرضه نسبتاً پایین محصولات محلی  
زیرساخت های دیجیتال و مهارت های فرازمینی از جمله مهارت های دیجیتال  
تولید کارکنان و مهارت های تخصصی و مهارت های فرازمینی از جمله مهارت های دیجیتال  
محدودیت قانون کار در تبدیل و جایابی نیروی کار  
محدودیت قانون کار در تبدیل و جایابی نیروی کار  
قیمت گذاری غیر منصفانه محصولات محلی  
تجزیه و تحلیل اقتصادی در دستگاه های دولتی  
وجود نظام اقتصادی در دستگاه های دولتی  
نرخ بالای بیکاری و مهارت های فرازمینی از جمله مهارت های دیجیتال  
وجود نظام اقتصادی در دستگاه های دولتی  
نی بیکاری و مهارت های فرازمینی از جمله مهارت های دیجیتال  
نی بیکاری و مهارت های فرازمینی از جمله مهارت های دیجیتال  
صفت زیرساخت های حمل و نقل  
اصول تجارت های بین المللی علیه کشورها  
مشکل دریافت سرمایه از بازار غیر رسمی  
مشکل در قیمت مواد اولیه  
نی بیکاری در قیمت مواد اولیه

به دلیل نبودن آرای همه سال ۱۳۹۱، نمره صفت این مؤلفه از استان ۹۱ از نمره صفت این مؤلفه در سال ۱۳۹۰ و به ازای ۱۰۰ و به ازای ۱۰۰ است. نسبت قسمت در بازه های صفت از هرمت مؤلفه ها حذف کرده است.

## منابع و مأخذ

- گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گروه مطالعات محیط کسب‌وکار، سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۱.



مرکز پژوهش‌ها  
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۳۳۳۲

عنوان گزارش: پایش محیط کسب‌وکار ایران در بهار ۱۳۹۲ ارزیابی ۳۱۹ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران و نتایج ۱۱ دوره پیمایش فصلی

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعات کسب‌وکار)

تهیه و تدوین‌کنندگان: موسی شهبازی غیاثی، مریم احمدیان، زهرا نعیمی

ناظر علمی: سیدامیر سیاح

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط کسب‌وکار

۲. پایش کسب‌وکار

۳. تشکل‌های اقتصادی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۹/۱۳